

NAŠA SLOGA

POUĆNI, GOSPODARSKI I POLITIČKI LIST.

"Slogom nastvu mala stvari, a meslogom, sve poljubac." Nar. Posl.

Predplatna s postarim stolom 20 for., a sellake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmerno 1 for., a sellake 50 novi za godinu. Ivan Carevine vili poštarnica. Gdje se najde najmanje 8 sellakova te su voljni, da im ih ne bješmo svim ukupno pod jednim sajvom imenom, davat čemo za 70 novi, na godinu stakona. Novci se uživaju kroz poštarnicu Nasrednici. Ime, prezime i adresu Poštu valja imati omaknuti. Komisija List nedostaje na višem, neka to je javi odpravniku u otvorenu plamu, za koju će neplaća nikakva poštarnica, napisav imena Reklamatora. Tko List prima i drži, ako je poslen, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIĆTVO I ODPRAVNIĆTVO

načelnik

Corsini Stadion X. 12.

Plama se šalju plaćeno poštarnice. Ustoli, doplati i drugi spisi stampaju se u cijeloći ili u izvadku, naime pravni avio vrijednosti i autoru ovoga Listu. Nepodpisani se doplati neupotrebljuju. Osobna upadana u Listu autokrno stvari nemaju mjesto u ovom Listu. Prirodna se plama istakuju po 50 novi, avaki redak. Oglasi od 8 radnih dana stolje 50 novi, a avaki redak uviđa 5 novidih; ili u slučaju optovljavanja po 50 novi pogoda oglašnik i odpravnik. Doplati se noviraju. Uredničko i odpravnikovo, osim izvanrednih slučajeva, nadopisuje, nego putem svojih listinja.

Poziv na predplatu.

Molimo sve naše p. n. predplatnike, da nam predplatu za drugo poljotje čim prije poslati izvoze.

Preporučamo ujedno što vratio svim onim našim predplatnikom koji nam stogod duguju za ovu ili prešlo godine, da odmah uđine svoju dužnost, da uzmognemo ovaj puški list bez skrbi neovisan i noustravito ravnati i urođivjati.

U Trstu, 1. Julija 1883.

Uredničtvo.

Govor

Narodnoga zastupnika g. M. Laginja u Istarskom saboru u Poreču dne 21. augusta o. g.

(Preveden iz stenografskog izvješća).

Predsjednik otvara razgovor o varijaciji zastupnika. Laginja dobije rih i kuša optovano govoriti hrvatski. U zadnjem broju opisali smo, što će se ja na to dogodilo u svrhu gospodljivome gradu Poreču. U tijoj sjednici govorio je zastupnik Laginja talijančki, "da gospodo od većine u tom jeziku čuju, što bi bili imali čuti hrvatski. Kad su se zastupnici povratili na svoje mjesto započeo dakle:

Laginja: Svetu mi je dužnost prilagovati ostre protestanti proti postupanju većine ovoga visokoga sabora. Imam ovde stenografski izvješće 12. sjednice od 23. oktobra 1880, kad je zastupnik postavljan. Ravnik bio odštovao, da mu pristoji pravo govoriti u svojem jeziku to jest slovenski, jer je znoj bolje tako, nego talijanski. To pravo priznalo mu je i visoko predsjedništvo. Iz zapisnika sjednice uočili se, da bi poštovani zastupnici bili izabrali iz dvorane. To je bilo godine 1880. — sadamo u god. 1883. Sudjeli dakle, koliko ste u tom pogledu napredovali!

Gleda izbora u vaarskih občinah Pašina i Labina opazam prije svega, da se je nezakonito postupalo kod prvoga izbora, i to je u Paginu izabralo tako, da je 7. junija, dočim još nije bilo biraćem objašneno unapred. Zakon izbornom redu za pokrajinu govor, da se izbori redovito ima dokončati *tstoga dana* (koji je objašnjen). Može se uzeti, da dan (stogom) znamenuju također komad noći od sunca zapada, da očišće dobe, kad se ide spavati; barem sam sa ja tolliko učio talijanskoga jezika; ali kad već prođe pol noći, to nije isti, već posve drugi; novi dan, za taj novi dan (7. junija) nisu bili pozvani izbornici, zato držim izbor nezakonitim.

Držim nezakonitim također prve izbore u Tinjanu, jer su listine bile posve nepravilne u pojedinim izbornoj nizu. Jih mogli dati izpraviti, jer je znano, da jih zastavljaju občine a potvrđuju kotarska oblast. Imam razloga držati, da obdinska oblast u tom pogledu nije učinila svoju dužnost, i da je kapitanstvo stvar uzeo prelakto. Kad su dakle nezakoniti prvi izbori u Pazinu i Tinjanu, a ti daju većinu izbornoj nizu, koja je dne 23. junija bila, nezakonit joj je bilo izborno. Što

ještinj, i da se razvidi kako stvari stoje, jer bi se po onom moglo suditi također stanja u drugih občinah. Ali, obzirom na nezakonitost u Pazinu, kod prvih izbori, moram predložiti; da se ne ovjerovi izbori gosp. Dra. Costantina i baruna Jakova Lazzarina u seoskim občinah audionoga kotara Pazina i Labina.

Izbor u seoskim občinah Pula-Vodnjan.

Zastupnik Laginja: Visoki Sabore! I u seoskom izborništvu Pula-Vodnjan počinjen je nezakonitost. U tom pogledu imamo protest od mnogih izbornoštih u Barbanu, u kojem spominju mnoge nezakonitosti. Među ostalim kupovao se jo glasova, okolnost, mogla bi biti dokazana, kad bi visoki sabor isto odoposlati komisiju od strane sabora i pridati joj po jednu pouzdanicu osobu od obiju stranaka, koje su se borile. Drugi razlog radi kojega držim, da bi se moralno barem pošekati s ovjerenjnjem, dok se osvrdjivočimo kako su listine u oba sastavljene jest toj: da občina Pula nije ni sada pod autonomnom upravom, a občina Kanfanar nije bila do predmeta mjesecima. Nisam, osvredjeno, da su izborne listine sastavljene onom izdostojstvom, koje treba. Predložom dakle, da se na sada odgođi ovjerenjje zastupnika vlasnika kotara Vodnjan-Pula i da međutim visoki sabor imenuje komisiju od jednog dana sabora, možda jednoga od komisija za ovjerenjnjem i od dva pouzdanička stranaka, koje su bilo u borbi, makar da su to isti kandidati od svake stranke — i da se neobodru izbor, dok nobude izpitati celi izborni Šč.

Izbor u seoskim občinama Krk-Cres-Zelenj.

Zast. Laginja: Visoki Sabore! Postoje li težko govoriti proti izboru gospode vitez Elusheg i Dra. Jurja Bolmreleha, jer polog jednoga očitovanja Njegove Preuzvjetnosti gospodinu Namjesniku, morala bi ta dva gospodina biti kandidati jedno umjerena hrvatska stranke.

(Senzacija u saboru. Elusheg upućen govorniku u ruke govorio: Kako to? Nije istina.)

Laginja: Ja ču spomenuti sanno to, da je proti ovomu izboru preduženo 4 ili 5 protesta, spomenuti su, da je protest Krčki podpisani od 149 izbornoštih, koji su dne 14. i 20. junija bili prisutni. Po izvješću zemaljekog odbora došlo je u Krk glasovati svega skupaj njih 278; dakle, ovih 149 koji protestuju, čine absolutnu većinu glasujućih. Spomenuti su stvar, što, juči, nečuvanju u životu ustavnom, da se je, poštovana gospodo, ovaj put, vratio sredstava vrata vrlo najveću ustavno pravo — izbor zastupnika!

Ovo je bio jedini kotar u Istri, gdje se nije glasovalo javno; ali je bio i jedini kotar, gdje se je za kandidata postavio kotarski kapstan. Moram sročano protestovati proti takovomu postupku za službu, da bi ga visoki sabor odobrio verificirajući zastupnikih.

Iz izvješća zemaljskog odbora vidimo što će i većna poštovanja zastupnikih, priznati, da se javnosti izbornoga Ščina ima razumjivo baruti tako, da samo izbornoštici imaju pravo stupiti u izbornu dvoranu. Neka bi i tako bilo i Neka bi javnost izbornoga Ščina bila odmeđena na same izbornoštice, ipak ni to se nije obavljalo, nezakonit joj je bilo izborno. Što

niči bili, pripušćeni u dvoranu jedan po jedan, kao kad janje idu na zaklanje Negnam imu ili primjera takovoj javnosti gdje u Evropi ili u drugih državama, koje se vladajuju ustavno.

To je Ščin, kojeg viseći sabor ne smije nikako odobriti polog izbornog reda za Istru, jer imamo paragraf, koji određuje, da izbori mora biti javan. Da budem što kraj, spomenuti du § 32., koji kaže: Izbornici do se izabranu u ustanovljeni dan i dobu i u mjestu gde se imaju zakoniti (luoghi di riunione) itd. „Luoghi di riunione“ ovđe se nazivaju razmijetiti dočlono solo illi grad, gdje je glavarstvo, nego polog običaja, kojega se drže svi kupljani, imu te razumjeti upravo sabora gde se glasuje, jer drugačije osočiti u većim gradovima, izbornoštici nebi uznakli, gdje se upravo glasuje; zato se i piše na pozivu: da se se glasovanje održavi u udrugim obdincima, u dvorani kotarskoga kapitana itd.

Imamo zatim § 38. izbornoga reda, koji kaže: (Sita zakon, da izbornoštici izabranu izvorito danovali u komisiju).

Pitam Vas, gospodo, kad imaju pravo i kada mogu izbornoštici izabrati tu četvrtou, ako Jina nije dopušten, nego da jedan po još užlaz u izbornu dvoranu? To mi dešo mislim, da su tu četvortou izabrana samosilno bez pitanja izbornoštih.

Paragraf 38. kaže: Podima izbor na dan i u prostoriji očitovanja za seoske Ščine, ja to razumijem tako, da je govor o seoskim Ščinama, nego da se izbornoštici sastanju, ako vam i nemogu biti mjerodavan u talijanskom jeziku.

Paragraf 39. govor opet o sakupljenju izbornoštih, a to je redi, da izbornoštici imaju pravo, a to bi bilo, da izbornoštici imaju pravo, za druge izbore, dakle nestoje zemaljskih odbora, da su ti izbornoštici punomoćnici prvih izbornoštih, jer u političkih pravih nepoznati su mandata. Mi smo svl doduše izabrani i predstavljaju se, da ćemo braniti korist naših izbornoštih, al nitko od nas nemislí, da imamo posebne punomoći, polog kojih blismo morali glasovati i postupati. Fiduciari glasuju po svojoj želji, a ne prokurorom prvih izbornoštih.

To je narečito spomenuto u § 45. kôj se za prve izbore mora uvesti sa § 32. U § 45. piše: Noveljavu glasovi dani pod pogodbami i maloz onomu, koj ima biti izabran.

Nije rečeno, da noveljavu nalozi naročiti, mogu se dakle razumjeti i nalozi tajni?

Da je izbornoštici fiduciari punomoćnici prvog izbornoštice, on bi imao analog, da postupa onako, kako misli i kako predviđa izbornoštik.

Imamo za našu misao napokon analigiju novoga zakona o izvornim izbornošticama carevinsko vijeće, koj naročito kaže, da prvo izbornoštici izabranu izbornoštice, izbornoštici sredstva, to će redi za prve i drugog izbornoštice tista, ako su tri, a iz prvih dve trećine poreza, ako su dva izbornoštica tista u občini.

Iz tog svega može se stalno kazati, da su nezakoniti svi glasovi, koj su zastupnici dali gradjanci kao fiduciari u vanjskim kolarim.

Ova je točka taknuta u protestu krčkam, ali kôj je bilo predviđjeti, dakako nije uvezeta u obzir.

Rečimo, da o tom pitanju u zakonu nema propisa, nego da našu misao podkrepljujemo samo teorijom i dalekim prikljukom, još biste u tom slučaju vi postupala gospodoro od većine, morali pristati uz moju misao, jer ste liberni. Vi znate vrlo dobro, da su gradovi Istra skoro posve napušteni talijanskim ljudstvom, dočim joj vanjska sava slovenska ili hrvatska.

